

RÄNDESTATISTIKA
ÜLEVAADE
2014-2018

Käesolevast rändestatistika ülevaatest leiad vastused järgmistele küsimustele:

- Missugune on Eesti kodanike välja- ja tagasiränne?
- Kui palju ja kellele väljastati viisapid ja tähtajalisi elamislubasid?
- Kes ja mis põhjustel tulid Eestisse elama?
- Kuhu asusid välismaalased elama?
- Kui palju ja millistest riikidest pärit kodanikele anti rahvusvaheline kaitse?
- Kellele anti pikaajalised elamisload ja alaline elamisõigus?
- Kellest said Eesti kodanikud?
- Kellest said e-residendid?
- Kui paljud välismaalased osalesid kohanemisprogrammis?

Ülevaate **koostasid** Siseministeerium ja
Euroopa rändevõrgustiku Eesti kontaktpunkt.
Kujundas PauPau Design.

SISEMINISTEERIUM

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Euroopa rändevõrgustiku
Eesti kontaktpunkt

Sissejuhatus

Üha enam inimesi asub Eestisse elama, töötama või õpima ning järjest rohkem eestlasi pöördub Eestisse tagasi. Kui kuni 2014. aastani oli rändesaldo veel negatiivne (vastavalt -2642 ja -733), siis alates 2015. aastast on see olnud järjepidevalt positiivses trendis. Näiteks 2018. aastal vähenes Statistikaameti andmetel loomuliku iibe tõttu (surmade arv ületas sündide oma) rahvaarv 1400 inimese võrra ning positiivse välisrändesaldo tõttu (Eestisse saabus elama rohkem inimesi kui siit lahkus) suurenes 6090 võrra. Kokku kasvas Eesti rahvaarv 2018. aasta jooksul ligi 0,4%.

**2018. aasta andmete puhul on tegemist esialgsete numbritega, Statistikaamet avaldab täpsustatud rahvaarvu koos rahvastikusündmustega (ränne, sünnid ja surmad) mais 2019.*

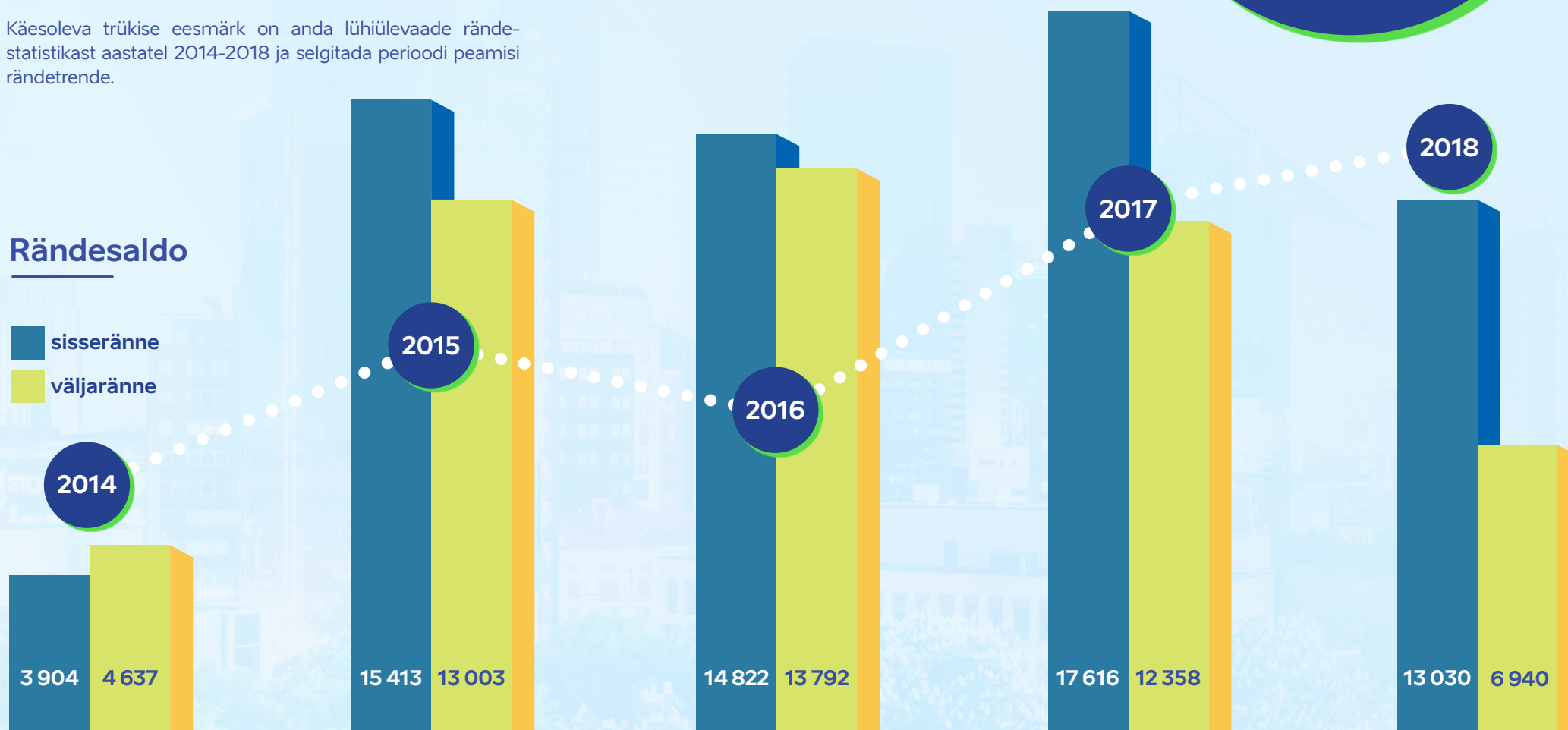
Käesoleva trükise eesmärk on anda lühiülevaade rändestatistikast aastatel 2014-2018 ja selgitada perioodi peamisi rändetreende.

Oluline on märkida, et 2016. aastal võttis Eesti Statistikaamet kasutusele uue rahvaarvu arvutamise meetodika. Kui varem kasutati vaid rahvastikuregistri andmeid, siis nüüd mõõdetakse rännet residentsuse indeksi abil, mis hindab inimeste aktiivsust registrites ning annab selle põhjal hinnangu, kui tõenäoliselt oli inimese elukoht antud aastal Eestis.¹

¹ Eesti statistika kvartalikiri. (2017).
Statistikaamet

Rändesaldo

■ sisseränne
■ väljaränne

Eesti kodanike välja- ja tagasiränne

Perioodil 2014–2017 ületas eestlastest väljarändajate koguarv (30 426) tagasipöördujate koguarvu (26 278), kuid 2017. aastal naasis Eestisse rohkem eestlasi kui siit lahkus. Seejuures rändas rohkem mehi kui naisi. Peamiselt on eestlased läinud Soome, Suurbritanniasse ja Saksamaale. Seejuures oli Soome minejate arv Suurbritanniaga võrreldes rohkem kui üheksa korda suurem. Tagasi pöörduti enim samuti Soomest, Suurbritanniast, aga ka Venemaalt.

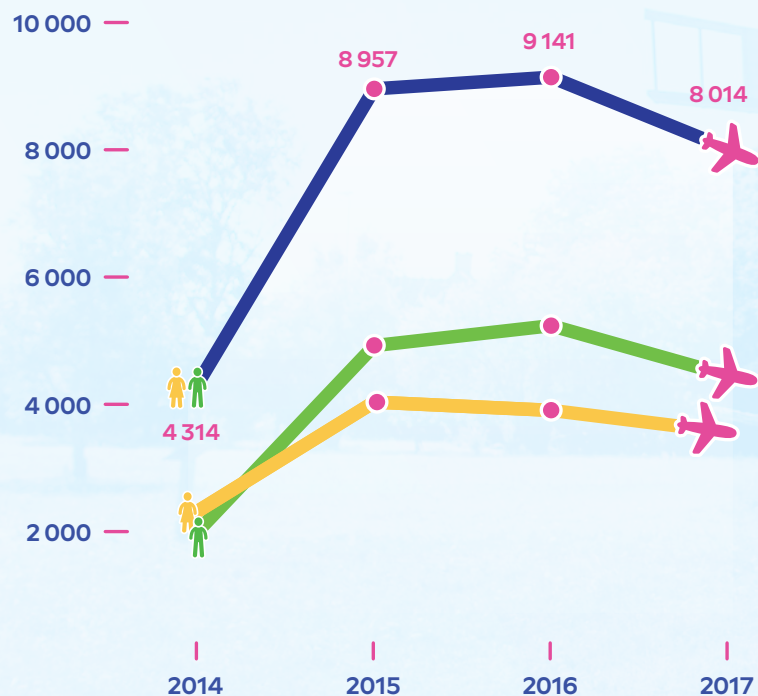
**2018. aasta andmed avaldab Statistikaamet 2019. aasta juuniks, seega antud ülevaates veel ei kajastu.*

Kuhu minnakse? 2014–2017			
Kust pöörduti tagasi? 2014–2017			

Eesti kodanike väljaränne

● kokku ● naised ● mehed

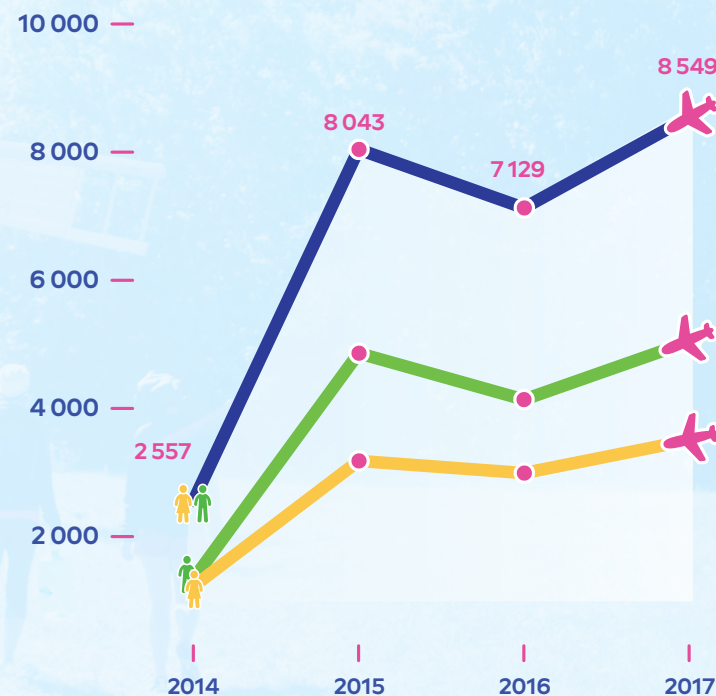

Allikas: Statistikaamet

Eesti kodanike tagasipöördumine

● kokku ● naised ● mehed

Allikas: Statistikaamet

2

Viisad

Ühtne Schengeni viisa (C-viisa) võimaldab liikuda kogu Schengeni alal kuni 90 päeva 180 päeva jooksul.

Pikaajaline viisa (D-viisa) väljastatakse Eestis viibimiseks kuni kaheistkümneks järjestikuseks kuuks viibimisajaga kuni 365 päeva. Pikaajaline viisa on siseriiklik viisa, mis annab õiguse liikuda kogu Schengeni alal kuni 90 päeva 180 päeva jooksul.

Eesti välja antud viisad aastal 2018

Lühiajalised (Schengeni) viisad (C viisad)		Pikaajalised viisad (D viisad)	
Kokku	TOP 5 kodakondsused	Kokku	TOP 5 kodakondsused
126 370	Venemaa Valgevene Ukraina Hiina India	16 756	Ukraina Venemaa Valgevene India Türgi

Allikas: Siseministeerium

Lühiajaline töötamine

Välismaalased, kes viibivad Eestis ajutiselt (näiteks viisa või viisavabaduse alusel) võivad Eestis töötada, kui töötamise õigus tuleb vahetult seadusest, välislepingust või lühiajaline töötamine on tööandja poolt Politsei- ja Piirivalveametis eelnevalt registreeritud.

Lühiajalise töötamise saab üldjuhul registreerida kuni **365 päevaks** 455-päevase perioodi jooksul. Alates 2014. aastast on lühiajalise töötamise registreerimiste arv järjepidevalt kasvanud, tehes 2017 neljakordse hüppe ja jõudes 2018. aastal 19 858 registreerimiseni.

Lühiajalise töötamise registreerimine 2014–2018

2014	2015	2016	2017	2018
963	1 086	1 782	7 584	19 858

TOP 5 kodakondsused 2018

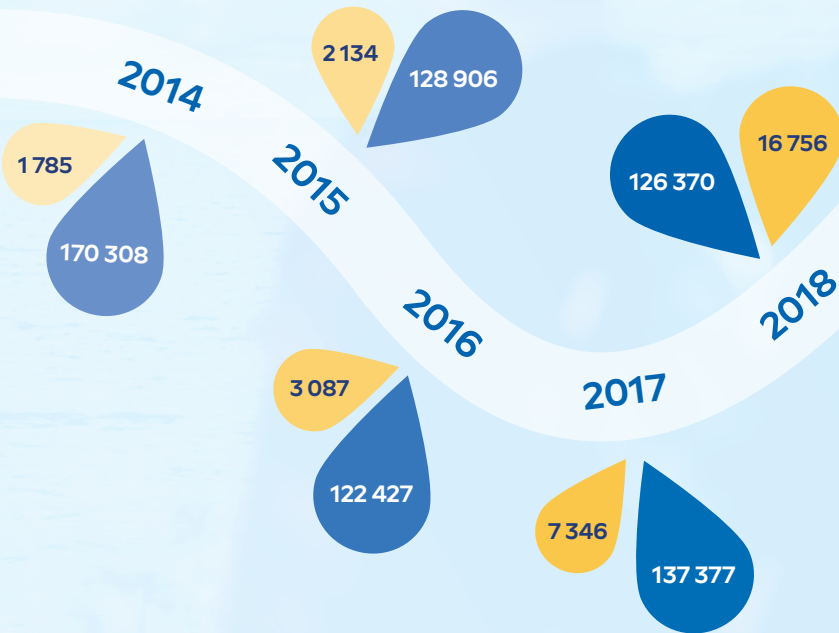
Ukraina	Valgevene	Venemaa	Moldova	India
15 524	1 112	864	857	194

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

Eesti välja antud viisad aastatel 2014–2018

Allikas: Siseministeerium

- Pikaajaline viisa (D)
- Lühiajaline viisa (C)

Viisade väljastamise TOP 5 reisi eesmärgi järgi:

- Turism
- Lähedaste külastamine
- Ärireis/töötamine
- Sport
- Kultuur

3

Kes tulid Eestisse elama?

Tähtajaline elamis luba:

Tähtajaline elamis luba on välismaalasele antav luba Eestisse elama asumiseks. Tähtajalise elamis loa võib anda välismaalasele elama asumiseks abikaasa või lähedase sugulase juurde, õppimiseks, töötamiseks, ettevõtluseks, kriminaalmenetluses osalemiseks, kaaluka riikliku huvi korral, välislepingu alusel või püsivalt Eestisse elama asumiseks. Tähtajaline elamis luba kehtib kuni 5 aastat ja seda on võimalik pikendada kuni 10 aastaks.

TOP 5 kodakondsused 2018. aastal

Esmakordsed tähtajalised elamisload ja elamisõigused EL kodanike pereliikmetele	Ukraina 1 628	Venemaa 1 034	Valgevene 224	India 216	Nigeeria 180
Elukoha registreerinud EL kodanikud	Soome 712	Läti 706	Saksamaa 524	Itaalia 329	Prantsusmaa 284

Tähtajaline elamisõigus:

Euroopa Liidu kodanikud omandavad tähtajalise elamisõiguse kuni 5 aastaks elukoha registreerimisel rahvastikuregistris. Tähtajaline elamisõigus pikeneb automaatselt 5 aastaks, kui EL kodaniku elukoht on jätkuvalt Eestis registreeritud.

Euroopa Liidu kodaniku kolmanda riigi kodanikust perekonnaliikmed, kes soovivad Eestis elada, peavad taotlema tähtajalist elamisõigust ja selle pikendamist.

Allikad: Politsei- ja Piirivalveamet ja rahvastikuregister

4

Mis põhjusel Eestisse tuld?

Esmakordsete tähtjaliste elamislubade statistika näitab, et kõige rohkem tulevad välismaalased Eestisse tööle, õppima või on tuleku põhjuseks pereränne. Pereränne tähendab seda, kui inimene liitub juba Eestis elava abikaasa või lähedase sugulasega.

Viimastel aastatel on kõige rohkem elamislubasid väljastatud töötamiseks, 2018. aastal oli see arv 1850.

Tõusmas on ettevõtluseks elamisloa taotlemiste hulk ja Eesti iduettevõtetes töötavate välismaalaste osakaal. Üheks põhjuseks on see, et 2017. aastal nähti iduettevõtetele ette mitmed soodustusi. Muudatused võimaldavad Eesti majandusarengu huvides perspektiivsetel iduettevõtetel Eestisse tulla ja Eesti idufirmadel soodsamatel tingimustel välistööjõudu värvata.

Esmakordsed tähtjalised elamislood ja EL kodanike pereliikmete elamisõigused 2014-2018

Põhjus	2014	2015	2016	2017	2018
Pereränne	1 105	1 195	1 233	1 184	1 662
Töötamine	804	1 216	1 325	1 501	1 850
Ettevõtlus	25	23	16	53	87
Õppimine	793	1 009	1 160	1 211	1 267
EL kodanike pereliikmed	29	36	35	42	57
Muu	86	70	46	46	46
Kokku	2 842	3 549	3 815	4 037	4 969

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

*Muu põhjus – kriminaalmenetluses osalemine, välisleping, püsivalt Eestisse elama asumine

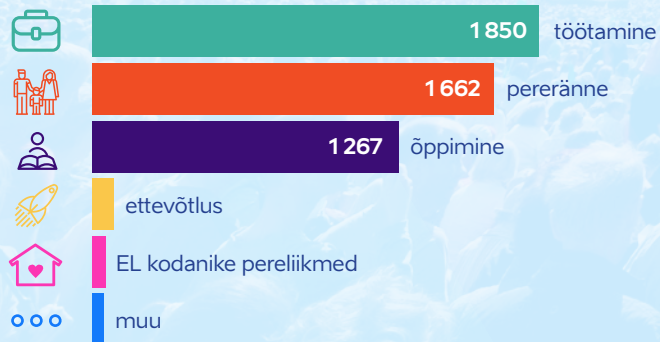
Tööränne

Esmakordsed tähtjalised elamislood töötamiseks töötamise liikide lõikes 2018. aastal

Otsuse alus	Elamislubade arv
Üldkorras.....	1 224
Tippspetsialist	228
Iduettevõttes töötamine	186
Ekspert/nõustaja/konsultant.....	58
Teaduslik tegevus/õppejõud	40
Eraõigusliku juriidilise isiku juhtorgani liige	37
Sportlane/treener/kohtunik	21
EL sinine kaart	19
Vaimulik/nunn/munk	18
Loominguline töötaja	11
Õpetaja	7
EL liikmesriigi pikaajalise elaniku elamisloa.....	1
KOKKU	1 850

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

2018. aasta vaade rändeliikide lõikes

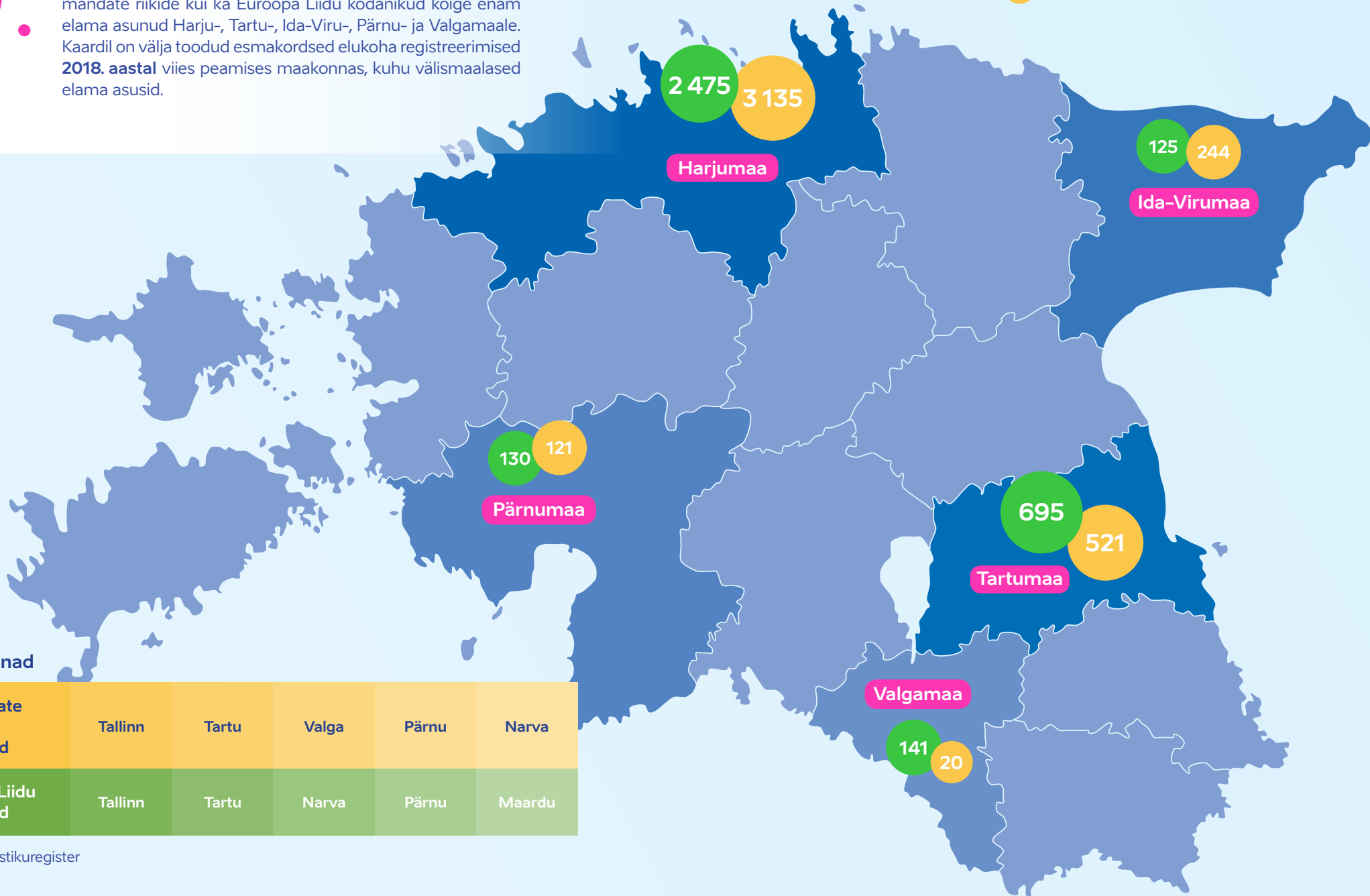

5.

Kuhu asusid välismaalased elama?

Rahvastikuregistri andmetel on perioodil 2014-2018 nii kolmandate riikide kui ka Euroopa Liidu kodanikud kõige enam elama asunud Harju-, Tartu-, Ida-Viru-, Pärnu- ja Valgamaale. Kaardil on välja toodud esmakordsed elukoha registreerimised **2018. aastal** viies peamises maakonnas, kuhu välismaalased elama asusid.

- Euroopa Liidu kodanikud
- Kolmandate riikide kodanikud

TOP 5 linnad

Kolmandate riikide kodanikud	Tallinn	Tartu	Valga	Pärnu	Narva
Euroopa Liidu kodanikud	Tallinn	Tartu	Narva	Pärnu	Maardu

Allikas: Rahvastikuregister

6

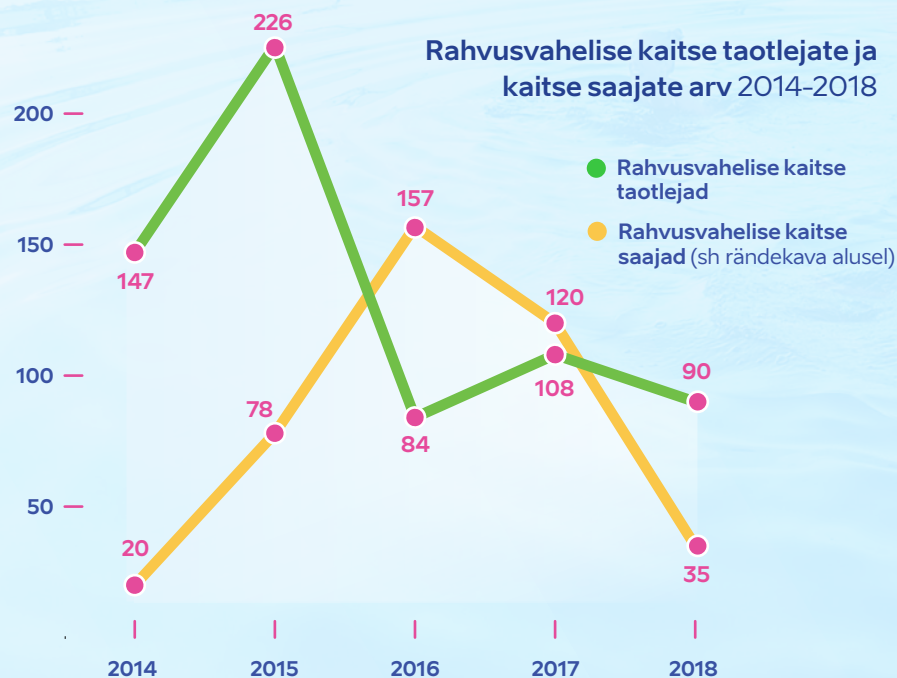
Rahvusvaheline kaitse

Rahvusvahelise kaitse saamine on üks inimese põhiõigustest. Eesti on võtnud endale rahvusvahelise kohustuse kaitsta neid välismaalasi, kellel pole võimalik oma kodumaal turvaliselt elada.

Rahvusvahelise kaitse saaja on välismaalane, keda on tunnustatud pagulasena või täiendava kaitse saajana ning kellele on antud Eesti elamisluba.

Viimastel aastatel on rahvusvahelise kaitse taotlejate arv püsinud stabiilse ja suhteliselt madalana, tõustes vaid 2015. aastal Ukraina sõja puhkedes. Madalana on püsinud ka kaitse saajate (pagulase staatus + täiendava kaitse staatus) arv, millele alates 2016. aastast on lisandunud rändekava alusel vastu võetud rahvusvahelise kaitse vajadusega inimesed.

Alates 1997. aastast on Eestilt rahvusvahelist kaitset taotlenud 1101 välismaalast ning rahvusvaheline kaitse on antud ühtekokku 481 välismaalasele, kelle hulgas 206 rändekava alusel saabunud kaitse saanud inimest (31.12.2018 seisuga).

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

Pagulasstaatus antakse inimesele, kelle puhul on tuvastatud põhjendatud tagakiusu kartus rassi, usu, rahvuse, ühiskondlikku rühmitusse kuulumise või poliitilise meelsuse alusel ning talle on antud kaitse 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsiooni alusel.

Täiendav kaitse antakse inimesele, kes ei kvalifitseeru pagulaseks, kuid kelle väljasaatmine või kodumaale tagasisaatmine võib talle kaasa tuua tõsise ohu (näiteks surmanuhtlus, piinamine, muu ebainimlik või inimvääriskust alandav kohtlemine ja karistamine, rahvusvaheline või riigisisene relvakonflikt).

Peamisteks taotlejate päritoluriikideks on olnud

SÜÜRIA

UKRAINA

GRUUSIA

VENEMAA

AFGANISTAN

Rahvusvahelise kaitse taotlemine

PIIRIPUNKTIS

Rahvusvahelist kaitset saab taotleda enne riiki sisenemist ükskõik, millises piiripunktis Eesti Vabariigi piiril.

Üldjuhul tehakse seda siis, kui välismaalasel on kaitsevajadus, aga puudub kehtiv viisa, reisidokumendid või Eesti elamisluba.

PPA ESINDUSES

Kui välismaalane on juba Eestis, esitatakse taotlus Politsei- ja Piirivalveameti teeninduspunktis.

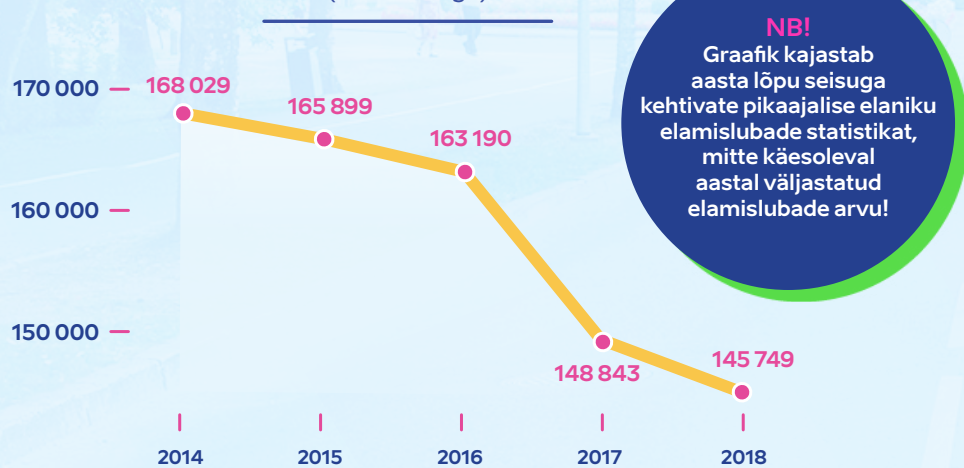
7

Pikaajalise elaniku elamisload

Pikaajalise elaniku elamisloa võib anda, kui kolmanda riigi kodanik on elanud Eestis elamisloa alusel vähemalt viis aastat, omab kehtivat tähtajalist elamisluba ja püsivat legaalselt sisetulekut ning on kindlustatud, elukoha registreerinud ja oskab eesti keelt vähemalt B1 tasemel.

Statistika hulka arvestatakse ka määratlemata kodakondsusega inimesed (Eesti välismaalased ehk „halli” passi omanikud). Määratlemata kodakondsusega inimeste arv on Eestis aga vähenenud: peamiseks põhjuseks on Eesti või mõne teise riigi kodakondsuse omandamine.

Pikaajalised elamisload 2014–2018
(31.12 seisuga)

NB!
Graafik kajastab aasta lõpu seisuga kehtivate pikaajalise elaniku elamislubade statistikat, mitte käesoleval aastal väljastatud elamislubade arvu!

Pikaajalise elaniku elamislubade saajate TOP5 kodakondsused 31.12.2018 seisuga

Kodakondsus	Arv
Venemaa	76 830
Määratlemata kodakondsus	63 228
Ukraina	3 717
Valgevene	1 013
Ameerika Ühendriigid	180

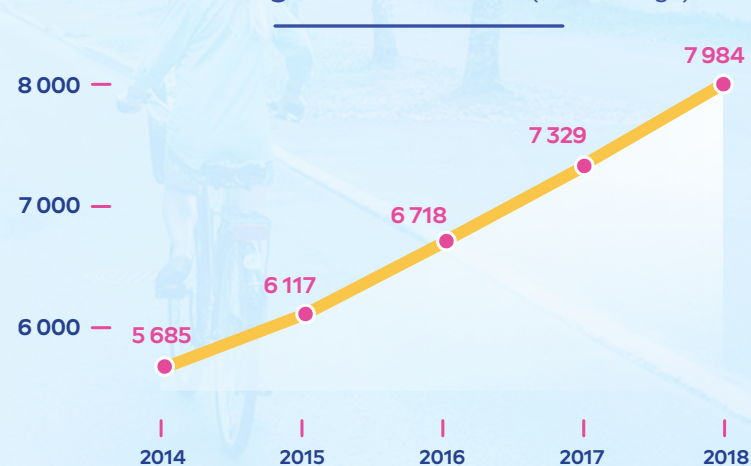
Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

Euroopa Liidu kodaniku alaline elamisõigus

Euroopa Liidu kodanikul ja tema kolmanda riigi kodanikust perekonnaliikmel, kes on tähtajalise elamisõiguse alusel elanud Eestis püsivalt 5 aastat järjest, on õigus taotleda alalist elamisõigust.

NB!
Graafik kajastab aasta lõpu seisuga kehtivate EL kodaniku alalise elamisõiguste statistikat, mitte käesoleval aastal väljastatud elamisõiguste arvu!

EL kodanike ja EL kodanike pereliikmete alalised elamisõigused 2014–2018 (31.12 seisuga)

Alalise elaniku elamisõiguse saajate TOP5 kodakondsused 31.12.2018 seisuga

Kodakondsus	Arv
Läti	2 014
Soome	1 923
Leedu	1 363
Rootsi	347
Suurbritannia	347

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

Kellest said Eesti kodanikud?

Perioodil 2014–2018 anti Eesti kodakondsus naturalisatsiooni korras 5933 inimesele, neist 3178 olid naised ning 2755 mehed. Vaadeldud ajaperioodil on naturalisatsiooni korras kodakondsus antud kõige enam määratlemata kodakondsusega inimestele, aga ka Venemaa, Ukraina, Valgevene, Armeenia ja Läti kodanikele.

Kuidas saada Eesti kodakondsust?

Eesti kodakondsuse omandamine, saamine, taastamine:

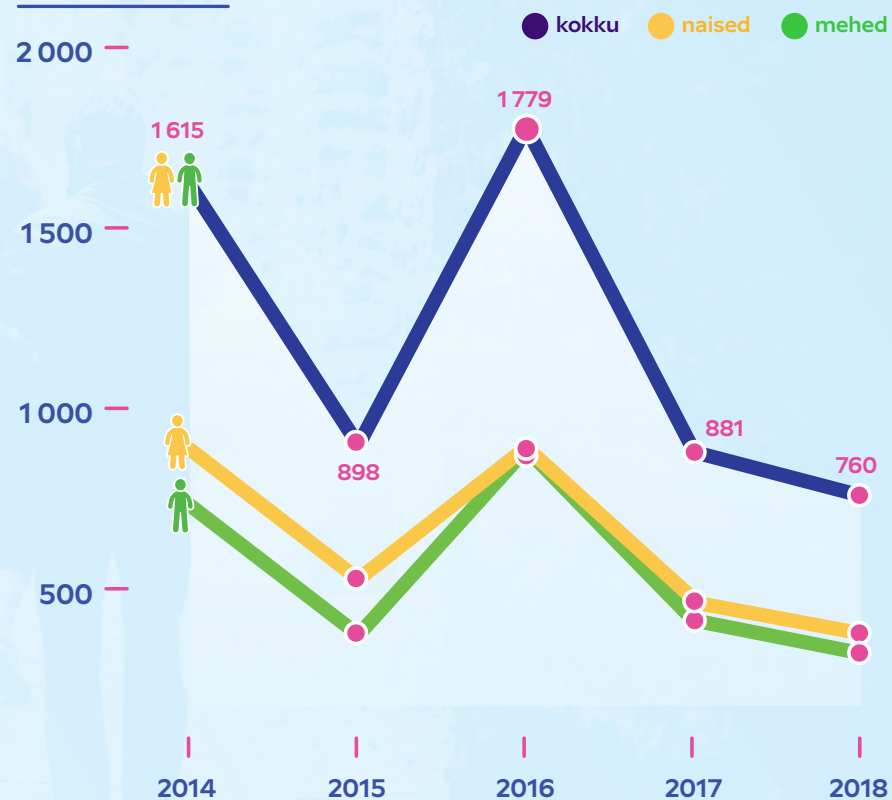
- Eesti kodakondsuse omandab sünniga laps, kelle sündimise ajal vähemalt üks tema vanematest on Eesti kodanik.
- Eesti kodakondsus saadakse naturalisatsiooni korras ning taastatakse inimesele, kes on kaotanud Eesti kodakondsuse alaealisena.
- Samuti antakse alates 2016. aastast Eesti kodakondsus Eestis sündinud lapsele tema sünni hetkest alates, kui tema vanemad ei ole ühegi riigi kodanikud ja on lapse sünni hetkeks elanud Eestis seaduslikult vähemalt viis aastat.

Kodakondsuse taotlemine

Allikas: Siseministerium

Naturalisatsiooni korras kodakondsuse saamine

Allikas: Siseministerium

9.

E-residendid

Eesti on esimene ja seni ainus riik maailmas, mis pakub e-residentsust. Alates 2014. aasta detsembrist annab Eesti e-residentsusega riiklikult tagatud ja turvalise isikutuvastuse võimaluse, väljastab isikut tõendava dokumendi – e-residendi digi-ID, mis annab välismaalasele võimaluse ajada asju digitaalselt ja asukohast sõltumata.

Eesti e-residendid võivad lisaks ettevõtte asutamisele teha e-panganduse tehinguid, saada ligipääsu rahvusvahelistele makseteenuste pakkujatele, esitada tuludeklaratsioon elektrooniliselt, kaugjuhtida ettevõtet ning digitaalselt allkirjastada dokumente ja lepinguid. Nad saavad vajaduspõhise ligipääsu Eesti e-riigi teenustele.

Allikas: Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS)

Aastatel 2014–2018

50 634

e-residenti, kellest...

12%

88%

Kodakondsused

E-residendi digi-ID väljastamise otsused 2014–2018

Aasta	Kokku antud	TOP 5 kodakondsused
2014	114	Soome Venemaa USA Läti Leedu
2015	7 129	Soome Venemaa USA Itaalia Ukraina
2016	7 515	Soome UK Venemaa USA Ukraina
2017	13 461	Ukraina Soome Saksamaa UK Venemaa
2018	22 415	Jaapan Venemaa Hiina Ukraina Saksamaa

Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet

10.

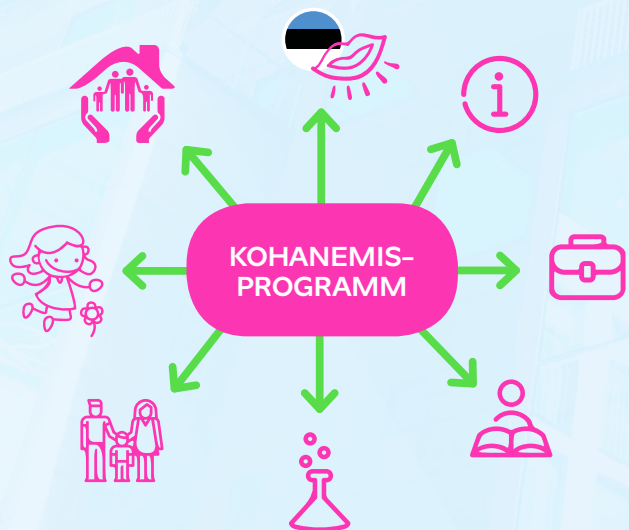
Kohanemisprogramm

Kohanemisprogramm on Eesti riigi poolt pakutav koolitusprogramm, mis aitab Eestisse saabunud välismaalastel kergemini sisse elada ja siinse eluga kohaneda. Erinevate koolituste käigus antakse ülevaade Eesti riigi ja ühiskonna toimimisest ning igapäevasest elukorraldusest. Programmi raames õpetatakse eesti keelt, tutvustatakse töö, õppimise ja perekonnaga seotud teemasid. Koolitused toimuvad inglise ja vene keeles ning peamiselt Tallinnas, Tartus ja Narvas.

Kohanemisprogrammis saavad osaleda välismaalased, kes on Eestis elanud vähem kui 5 aastat: kolmandate riikide kodanikud, kellel on tähtajaline elamisluba ja EL kodanikud, kes on Eestis elukoha registreerinud ja omandanud sellega tähtajalise elamisõiguse.

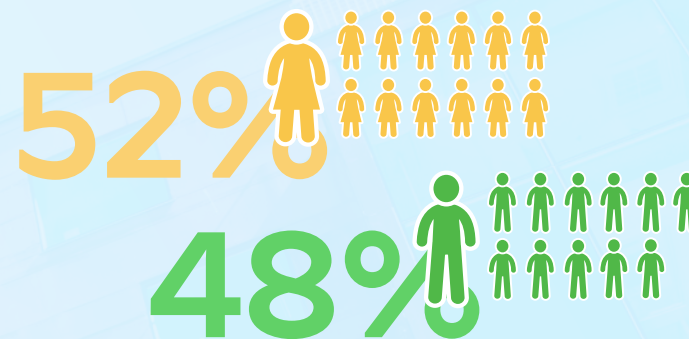
Kohanemisprogramm alustas 2015. aasta augustis ja 2018. aasta lõpuks on koolitustel osaletud 4202 korral.

Kohanemisprogramm koosneb **algtaseme eesti keele õppes** ja seitsmest temaatilisest koolitusest: **baasmoodul, töö ja ettevõtlus, õppimine, teadus, perekond, lapsed ja noored** ning **rahvusvaheline kaitse**.

Osalejad

Seni on naised olnud veidi aktiivsemad osalejad, 2018. aasta lõpuks oli programmis osalenud naiste osakaal 52% ja meeste osakaal 48%, kusjuures naised osalesid aktiivsemalt mitmes erinevas koolitusmoodulis. Kõige rohkem osaletakse algtaseme eesti keele õppes.

Kohanemisprogrammis osalejad

Aasta	Osalusordi kokku	TOP 5 kodakondsused
2015 (al. 1.08)	298	Ukraina Venemaa Nigeeria Valgevene Iraan
2016	1 210	Venemaa Ukraina Süüria Soome Läti
2017	1 215	Venemaa Ukraina Valgevene Süüria Läti
2018	1 479	Venemaa Ukraina India Nigeeria Valgevene

